

stalnih pravnih zaslovov, kar napravlja zlo, da se v nas večidel more jezikoslovno pravilno in tudi gladko govoriti in pisati, govorno in pisano pa se prav po redkem lahko tudi razume kar je prav nevšečno, okorno in kvarno in skoraj tako nadležno,, da bi človek skoraj raje pogrésal malo pravilnosti v prospéh stalnosti, da ne bi mogel vsak pravnik zase reči: Drugi rabijo druge izraze, jaz pa se izražam po svoje«. Skoraj bi pri teh mislih zagomel: Quos ego! — a tudi sam se moram včasih tolažiti in zagovarjati z besedama: errando discimus!

Dr. Fr. Oblak.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ako stranka podpiše pred pričami besedilo prisege, izrekajoč, da hoče to prisego storiti, smatrati je to za slučaj smrti strankine za enakoveljavno s ponuditvijo prisege v „species facti.“

(Kasacijska odločba)

Z razsodbo z dne 28. decembra 1891, št. 10.391 razsodilo je c. kr. deželno sodišče v Lj. v pravnej zadevi A. D.-a po dru. A. M-u proti I. K-u po dru. I. T.-u zaradi prostosti lastnine od služnosti vodovoda s pr., da se tožbenej zahtevi ugodi le za slučaj, ako tožitelj dožene dokaz po nekej glavnej, v tožbi tožencu zavračno naloženej prisegi. Zoper to sodbo vložil je toženec brezuspešno apelacijo, a pendente appellatione umrl je tožitelj A. D., toženec pa je potem, ko je II. instanca zavrgla njegovo apelacijo, prisego molčé zavrnil. Vsled tega nastopil je prisego pravočasno za umršega tožitelja in deferenta A. D.-a njegov zastopnik dr. A. M. ter, priloživši prošnji prisežno besedilo podkrižano od zamršega tožitelja svojeróčno in v pričo zastopnika in dveh drugih sopodpisanih svedokov zahteval, da naj se spozna glavna prisega, katero je bil delat molčé zavrnil, potrtilno storjeno po tožitelji in deferentu A. D.-u.

C. kr. deželno sodišče v Lj. je to zahtevo zavrnilo ter z odlokom z dne 3. septembra 1892, št. 7912 izreklo, da se prisega, katero je nastopil dr. A. M. v imenu zamršega A. D.-a, ne

spozna za storjeno in da mora tožitelj tožencu povrniti tudi stroške postranske pravde — vse to pa gledé na to, da se glasom §-a 233. o. s. r. oziroma dvornega dekreta z dne 15. julija 1784, št. 317 j. z. z. sme smatrati prisego, katere stranka vsled smrti ne more več položiti, za storjeno le tedaj, če se je stranka k prisegi sodno ponudila ter priseganja ni zavlekla na katerikoli si bodi način, gledé na to, da je v pravdnem spisu obseženo ponuditev k prisegi smatrati kot sodno ponuditev le tedaj, ako je stranka dotični pravdni spis svojeróčno podpisala ali pa, če zastopnik stranke dokaže, da ga je stranka v svojeróčno podpisanej »species facti« izrecno pooblastila za ponuditev prisege, gledé na to, da je v predležečem slučaju zamrši tožitelj A. D. podpisal oziroma podkrižal besedilo prisege brez vsake pismene pripombe in da torej nedostaje vsake zakonito podpisane pismene izjave, da je tožitelj bil pripravljen prisego pred sodiščem položiti, gledé na to, da podpisano besedilo prisege ni niti pravdni spis, niti »species facti« v smislu §-ov 412., 413. in 414. o. s. r. in da torej nedostaje v predležečem slučaju potrebne formalne podlage za izredno zakonito fikcijo faktične položitve prisege.

Višje deželno sodišče v G. je z odločbo z dne 19. oktobra 1892, št. 9800 zavrnilo rekurz dra. A. M.-a ter potrdilo odlok prve instance in sicer uvažujé, da je propise določujoče, kedaj se ima smatrati prisega vsled smrti k prisegi zavezanega za storjeno, smatrati kot izjemna določila ter je je vsled tega interpretovati najstrožje, uvažujé nadalje, da § 233. o. s. r. in dvorna dekreta z dne 15. julija 1784, št. 317. j. z. z. in z dne 5. marca 1795, št. 222. j. z. z. zahtevajo za tak slučaj, da se je tisti, kateri bi imel prisego storiti, v to sodno ponudil ali pa da je svojega zastopnika izrecno in pismeno pooblastil, naj prisego v njegovem imenu ponudi oziroma nastopi; uvažujé, da v predležečem slučaju ni izpolnjen nobeden teh pogojev, ker tožitelj prisege, katera naj bi se spoznala za storjeno, ni niti sodno ponudil, niti ni podpisal kake izjave, s katero bi bil pooblastil svojega zastopnika, da naj dotično prisego zanj ponudi, oziroma nastopi, in uvažujé konečno, da izpovedbe prič take pismene izjave ne morejo nadomestiti, podpis besedila prisege na sebi pa še ne obseza pooblaščenja zastopnika za nastop prisege.

Najvišje sodišče pa je z naredbo z dne 30. novembra 1892. l., št. 13.975 ugodilo, izvanrednemu revizijskemu

rekurzu dra. A. M.-a kot zastopnika A. D.-a, razveljavilo odločbo I. in II. instance in razsodilo, da se dotična prisega proglasi za storjeno po zamršem tožitelji in deferentu A. D.-u, ter prisodilo tudi troške tožitelju.

Razlogi.

Temeljem propisov §-a 233. o. s. r. sme se spoznati prisego, na katero je bilo sojeno, za storjeno tedaj, ako je k prisegi zavezani sicer sodno ponudil prisego, potem pa pred položitvijo in ne da bi je bil sam zavlekel, umrl; temeljem dvornega dekreta z dne 5. marca 1795, št. 222 j. z. z. pristojna ista zakonita veljava sodno nastopljene prisega tudi prisegi ponudenej v »species facti«, katero je pravni zastopnik sestavil po propisih §-ov 412., 413. in 414. o. s. r. in katero je potem stranka svojeručno podpisala. V smislu določil §-ov 1022. in 1025. o. d. z. in 416. o. s. r. sme nadalje zastopnik v to izrecno pooblaščen, nastopiti prisego za stranko s procesualno veljavo tudi še po smrti strankinej. V predležem slučaju izjavil je tožitelj A. D. glasom soglasne izpovedbe prič dra. A. M.-a, dra. K. T.-a in I. M.-a, potem ko mu je prvi raztolmačil vsebino prisega, da zamore in hoče storiti to prisego, in je v dokaz svoje pripravljenosti podkrižal besedilo prisega, katero so potem podpisali tudi imenovani navzoči kot imenopisec, oziroma kot priče. To postopanje pa je smatrati jednakoveljavnim z izpolnitvijo propisov §-ov 412., 413. in 414. o. s. r. in ker končno A. D. tudi ni zavlekel priseganja, ter je marveč storil to le nasprotnik I. K., uloživši zoper prvo sodbo apelacijo, so tu vsi pogoji za ugodno rešitev zahteve dra. A. M., da se prisega spozna za storjeno, in soglasni odločbi I. in II. instance zavračajoči to zahtevo, sta zategadelj protizakoniti v tolikej meri, da izzivate uporabo dvornega dekreta z dne 15. februarja 1833, št. 2593 j. z. z.

Kazensko pravo.

a) O pojmu škode po §-u 1. zakona z dne 25. majnika 1883, št. 78 drž. zak.

Z razsodbo c. kr. okrožnega sodišča v R. z dne 18. junija 1892, št. 2742 obsojena sta bila Janez in Marija T. pregreška po §-u 1. zakona z dne 25. majnika 1883, št. 78 drž. zak. in sicer

prvi kot storilec, druga kot sokrivka. Tudi se je razveljavila preprodajna listina z dne 24. oktobra 1891, kolikor se tiče izvršitve eksekucije Jakoba S. in njegovih pravnih naslednikov proti Janezu, oziroma Mariji T.

Vsled ničnostne pritožbe Janeza in Marije T. razsodil je najvišji kasacijski dvor z razsodbo z dne 13. septembra 1892, št. 9704:

Ničnostnej pritožbi ugodi se glede na § 283. kaz. zak. in § 5. zakona z dne 31. decembra 1877, št. 3 drž. zak. ex 1878 v smislu § 281., št. 10 kaz. reda, izpodbijana razsodba razveljavi se v polnem obsegu in odstopi zadeva c. kr. okrajnemu sodišču v K., da ustno obravnava in razsojuje.

Razlogi.

Da se sme smatrati škodo presegajočo 50 gld. in s tem podlago za obsodbo radi pregreška po §-u 1. zakona z dne 25. majnika 1883, št. 78 drž. zak., je prvi pogoj, da tirjatev, katere iztirjanje se je obrezuspešilo, presega znesek 50 gld. in da je odstranjeni izvršbeni predmet vreden nad 50 gld.

Glede prvega pogoja, namreč glede zneska tirjatve prizna pač sodišče, da je iznašala tirjatev ml. Jakoba S. na alimentaciji pri Janezu T. za časa obdolženega prenosa premoženja (dne 24. oktobra 1891) le 36 gld. Vendar obsodi sodišče oba obtoženca krivima za znesek nad 50 gld. in sicer radi tega, ker sta imela obtoženca namen, da obrezuspešita otrokove zahteve na alimentaciji tudi za prihodnost.

Ta nazor je pa pravna zmota, kajti za visokost svote, koje iztirjanje se je obrezuspešilo, merodajen je le čas, ko se je delikt doprinesel, to je čas prenosa premoženja s katerim se je obrezuspešenje izvršilo. Za prihodnost je obstanek zaveze na strani obtoženca Janeza P. negotov, odvisen ni samo od časa, ampak tudi še od mnogih drugih razmer in posebno še od tega, če bode dete, katero mora preživeti, še pri življenji.

Iz navedenega izhaja brez dvoma, da sodišče ni smelo soditi radi pregreška, ampak k večjemu radi prestopka po §-u 1. istega zakona, kajti škoda ne presega zneska 50 gld.

Pa tudi obsodba radi tega prestopka odvisna je od dejanstvenih pogojev. Dokaza teh pogojev pa ni najti v izpodbijanej razsodbi, torej kasacijski dvor ni mogel takoj soditi o stvari.

Prvo sodišče priznava, da so bila zemljišča, katera je obtoženec izročil svoji ženi Mariji T. soobtoženki, preobložena z dolgovi, ki so presegala njihovo vrednost.

Iz tega sledi, da dejanje obtoženčev, katero je podlaga razsodbi, ako ni posebnih okoliščin, ni odvzelo eksekucijskega predmeta upnikom, ki niso zavarovani na zemljiščih, h katerim spada tudi ml. Jakob S., kajti ti upniki bi ne bili dobili plačila pri mogoči prodaji zemljišč z ozirom na prednost zastavnih upnikov.

Razmotrivanja, da tirjatev ml. B. ni silna, ona Marije P. roj. B. (obtoženčeve soproge) še ni zapadla, nimajo upliva na vprašanje, če bi se smeli nadejati plačila iz zemljiščnega skupila drugi kakor zastavni upniki, kajti tudi tirjatve, katere še niso zapadle, pokriti se morajo po svoji prednosti iz skupila.

Važna je le okoliščina, ki se nahaja v razsodbenih razlogih, da bi smel seči upnik Jakob S. oziroma njegov postavni zastopnik tudi po pridelkih zemljišča Janeza P., katero je odstopil svoji ženi, če bi si ne bil obtoženec s predajo premoženja odtegnil vžitka zemljiščinega. V tem oziru pa primanjkuje dokaza o vrednosti pridelkov, katere je odtegnil obtoženec upniku, dokaza o njegovem namenu, da hoče oškodovati z odstopom pridelkov svojega upnika, in dokaza o namenu postavnega zastopnika ml. Jakoba S., da bode zarubil tudi pridelke.

Ker gre torej, kakor prej omenjeno, sedaj le za prestopok po §-u 1. leg. cit., dostojno je za nadaljnjo obravnavo in razsojanje okrajno sodišče.

b) Orožnik in finančne straže paznik v službi. (K §-u 68. in 81. kaz. zak.)

Deželno sodišče v Lj. je z razsodbo z dné 21. septembra 1892., št. 8551 obsodilo Franceta B. radi hudodelstva javne posilnosti po §-u 81. kaz. zak. in prestopka razžaljenja straže po §-u 312. kaz. zak., ker se je sodnemu slugi Matiji K. in orožniku Mihi T. kot v §-u 68. kaz. z. imenovanima osobama, ko sta opravljali svojo službo, v namenu, to spolnjenje ovreti, z dejanskim silovitim loteanjem uprl ter ju z besedami razžalil, in kazen odmerilo po §-u 35. in 82. odst. I. kaz. zak.

Ničnostnej pritožbi državnega pravdnštva proti tej razsodbi ugodilo je kasacijsko sodišče z razsodbo z dne 9. decembra 1892. l., št. 12.739, razveljavilo razsodbo I. instance in razsodilo, da je France B. kriv hudodelstva javne posilnosti po §-u 81. kaz. zak. in prestopka zoper javne naredbe po §-u 312. kaz. zak. storjenih s tem, da je dné 25. avgusta 1892. l. v C-jevej krčmi v Gr. sodnega slugo Matijo K., orožnika Miho T. in Ivana D. in finančne straže nadpaznika Frana F. o priliki, ko je Matija K. vsled sodnega naloga na njegovej osebi hotel izvršiti rubežen, in ga je Miha T. aretoval, hoteč preprečiti to uradno dejanje, z rokama tolkel, se jih z rokama in nogama branil, jih »smrkovce« in »roparje« psoval, Frana F. v desno roko vgriznil in ga poškodoval, — se tedaj sodnemu slugi Matiji K., orožniškemu postajevodji Mihi T., orožniškemu vodji Ivanu D. in finančne straže nadpazniku Franu F. kot v §-u 68. kaz. zak. navedenim osobam, ko so opravljali svojo službo, v namenu, to spolnjenje ovreti, z dejanjskim silovitim lotenjem in ranjenjem uprl ter jih z besedami žalil, — in da se zaradi tega obsodi France B. po §-u 35. in 82., odstavek II. kaz. zak.

Razlogi.

Ničnostna pritožba državnega pravdnštva pobija pravosodno razsodbo iz ničnostnega razloga §-a 281., št. 9, a in št. 11 kaz. pr. reda, češ da je sodišče smatrajoč, da se v predležčem slučaju orožniški vodja Ivan D. in finančne straže nadpaznik Fran F. nista nahajala v službi, kršil postavo, in da je bilo odmeriti kazen po II. odstavku §-a 82. kaz. zak., ker je bil upor združen z ranjenjem Frana F.

Trditev državnega pravdnštva, na katero opira ničnostni razlog §-a 281., št. 9, a kaz. pr. reda, sicer nima opore v razsodbenej sentenciји gledé na obtožbeni faktum, v kolikor se tiče Ivana D. in Frana F., zoper katera je takisto merila po obtožencu uporabljena sila, — a iz razsodbi pridejanih in z njo celoskupnih razlogov izhaja, da gledé na nju sodišče hudodelstva po §-u 81. kaz. zak. ni smatralo storjenega in je menilo, da se Ivan D. in Fran F. za časa dejanja nista nahajala v službi.

Kar se tiče v prvo orožniškega vodje Ivana D., opozarja ničnostna pritožba po pravici na § 25. 1. odst. in § 26., 1. in 2. odst.

službenega navodila za c. kr. orožništvo, po katerem je orožništvu »navadna« dolžnost, to je taka, katero mora spolnjevati redno brez posebnega ukaza kakega oblastva, da če moč prepreči storjenje in izvršitev kaznivih dejanj, oziroma, če se nahajajo postavni uveti, (tako če koga na dejanji samem zasači), zapleni prestopnika postave. Orožniški postajevodja se bi bil tedaj naravnost zakrivil zanemarjenja službene svoje dolžnosti, če bi bil križem roke gledal, kako se upira obtoženec sodnemu slugi K. in orožniškemu postajevodji T. Da orožniški vodja Ivan D. ni imel puške, ne šteje, ker sme po §-u 46. navodila, kedar je nevarnost v odlogu, orožnik tudi tedaj službeno postopati, če ima le pobočno orožje.

Pozvan po Ivanu D., ki se je torej nahajal v službi, udeležil se je obtoženčeve ukrotitve tudi finančne straže nadpaznik Fran F. Da ga je pozval, bil je D. upravičen po §-u 14. orožništvene postave z dné 29. svečana 1876, št. 19 drž. zak., kajti po tem določilu ima orožništvo pravico, v izvršitev svojih službenih dolžnostij zahtevati podporo drugih stražništev in posameznih njihovih stražnikov; F. pa je bil po §-u 1. ustavnega in službenega propisa za c. kr. finančno stražo zavezan, da ugotovi pozivu, kajti finančna straža mora, kedar jo pozove v to poklicana oblast, pripomoči, da se izvrše naprave za javno varnost.

Po državnem pravdnistvu pobijani nazor sodišča prve stopinje je tedaj pravopomoten; zaradi tega pa je bilo razsodbo razveljaviti in obtoženca krivim spoznati hudodelstva javne posilnosti po §-u 81. kaz. zak. ne le gledé na Matijo K. in Miho K., marveč tudi gledé na Ivana D. in Frana F.

Ker je pa bil Fran F. službeno postopajoč po obtožencu telesno poškodovan, odmeriti gre kazen po II. odstavku §-a 82. k. z.

Iz upravne prakse.

O odmeri oprotnine pri neposrednih cesarskih fevdih.

(Nadaljevanje in konec.)

Proti tej odločbi vložila se je pritožba do upravnega sodišča, v katerej se povdarja: